

1. Obiekt

SYNAGOGA

2. Czas powstania

1761 r.

3. Miejscowość

ŁAŃCUT

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Elewacja ptd. - zachodnia.

Elewacja wsch. - północna.

1:100 000

4. Adres

PL. SOBIESKIEGO 16

nr hipoteczny ... dz. nr 3818....

5. Przynależność administracyjna

PODKARPACKIE

województwo

Gmina Miasto Łańcut

gmina

pow. Łańcut

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

RZESZOWSKIE

województwo

Łańcut

powiat

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres

Muzeum - Zamek w Łańcutie

37 - 100 Łańcut ul. Zamkowa 1

10. Rejestr zabytków

Nr A-315 data 10.04.1969

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Pierwsze wzmianki o żydach mieszkających w Łańcucie pochodzą z wykazów podatkowych miasta z 1566 r. W następnych spisach z 1571-1592 nie są wymienieni podatnicy wyznania mojżeszowego. Obecność ich w tym czasie w Łańcucie nie była stała, przebywali tutaj krótko, pojedynczo. Żydzi niechętnie osiedlali się w miastach prywatnych, a Łańcut to takich się zaliczał, gdyż uważali się jedynie za poddanych króla. Na przełomie XVI/XVII w. nieliczni Żydzi osiedlają się w Łańcucie. Pod koniec XVII w. liczba ich dochodzi do 30-tu. Zamieszkivali w pld.-wsch. kwartale miasta. W dzielnicy tej została wzniesiona drewniana synagoga, usytuowana po przeciwnej stronie ulicy, w stosunku do obecnej. Na mapie z 1759 r. działka oznaczona numerem 77, to miejsce gdzie zlokalizowana była synagoga. W 1726 r. kahał rozpoczął staranie o budowę nowej synagogi. Książę Lubomirski – właściciel Łańcuta, zgodził się na jej budowę, z zastrzeżeniem, że miała być murowana, ze względu na zagrożenie pożarowe. Żydzi otrzymali pozwolenie na wypalenie cegły w dworskiej cegielni oraz drewno budowlane. Rabinem był wtedy Mosche Zui Hirsch Meizlich. Nowa murowana synagoga zbudowana została w 1761 r., w pld.-wsch. części miasta. W Łańcucie przebywał słynny cadyk Elimelech, następnie przeniósł się do Leżajska, gdzie prowadził szkołę cadyków. W ohelu w Leżajsku znajduje się jego symboliczny grób – bardzo licznie odwiedzany przez Żydów. Rycina Zygmunta Vogla z 1800 przedstawia wnętrze Sali Modlitw. Budynek synagogi remontowany był w 1896 r. i 1909-1910 r. W 1939 r. Niemcy podpalili synagogę, dzięki interwencji hr. A. Potockiego pozwolono ugasić pożar. Zniszczeniu uległ drewniany babiniec, stolarka okienna oraz drewniane wyposażenie wnętrza.

c.d. załącznik nr 1

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

USYTUOWANIE: budynek wolnostojący, usytuowany przy Placu Sobieskiego, od południa graniczy z ulicą 3-go Maja, od wschodu z ulicą Zamkową. Na płaskim terenie.

RZUT I BRYŁA: na rzucie prostokąta z wysuniętym podcieniem poza obrys budynku od zachodu i klatką schodową do babinca, przykrytymi oddzielnymi daszkami – trójspadowym i jednospadowym. Budynek piętrowy, niepodpiwniczony, przykryty dachem czterospadowym. Orientowany

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA: murowany z cegły, o wym. 6,5x15x30 cm, otynkowany zewnątrz i wewnątrz. Konstrukcja dachowa, drewniana, pokrycie z blachy, otwory okienne i drzwiowe prostokątne. Posadzki i schody kamienne. Na piętrze drewniane podłogi i schody.

ELEWACJE: frontowa zachodnia (krótszy bok prostokąta), zwieńczona wydatnym gzymsem koronującym, lizeny na narożach ścian i pomiędzy oknami. Główne wejście z kamiennym portalem, poprzedza piętrowy podcień na planie kwadratu, z arkadami w parterze, na piętrze prostokątne otwory ujęte kamienną balustradą z tralek. Do podcienia od południa przylega jednobiegowa klatka schodowa, osłonięta ścianą, zwieńczona schodkowo z okrągłym otworem doświetlającym i drzwiami w przyziemiu, prowadzącymi na piętro do pomieszczeń dla kobiet zw. babiniec. Na ścianie zachodniej elewacji frontowej, za klatką schodową małe prostokątne okno należące do małej sali, nad nim duży prostokątny otwór zamknięty łukiem odcinkowym w obramieniu w górnej części i parapetem, oświetlający babiniec. Elewacja północna – pięcioosiowa, w parterze pięć niewielkich prostokątnych otworów okiennych zamkniętych łukiem odcinkowym, cztery z nich wychodzą na główną salę synagogi, piąty do przedsionka. Powyżej znajduje się czternaście małych prostokątnych otworów, po belkach stropowych z rozebranego z tej strony pomieszczenia dla kobiet. Na piętrze duże prostokątne otwory okienne, zamknięte łukiem odcinkowym, w opaskach. Analogicznie rozwiązane są otwory okienne w pozostałych elewacjach, wschodniej – trzyosiowej, środkowej w formie blendy, południowej – pięcioosiowej.

WNĘTRZE : podzielone jest na dwie części w stosunku 2:1, część wschodnia większa, stanowi salę o wysokości budynku – salę modlitw, a część zachodnia przedzielona jest poziomo na dwie kondygnacyjne nierównej wysokości. W przyziemiu prostokątny przedsionek – pulisz i kwadratowa sala zebrania kahału. W drugiej kondygnacji pomieszczenie dla kobiet, dostępne przez klatkę schodową, dostawioną od zewnątrz. Główna sala (męska) ze sklepieniem krzyżowym o szerokich spływach z architektoniczną bimą na środku, na planie kwadratu, umieszczoną na wysokim cokole ze schodami od pld. i pln., prowadzącymi do bimy, z czterema kolumnami, wspierającymi półkolistą arkadę, przykrytą baldachimem wysklepionym kopułowo. Ściany sali modlitw podzielone poziomo na trzy strefy, w dwie górne i na bimie, wkomponowana jest bogata dekoracja malarska, sztukatorska i architektoniczna z przedstawieniami symbolicznymi, scenami biblijnymi i różnorodnymi tekstami hebrajskimi. Mała sala przykryta sklepieniem kolebkowo – krzyżowym, posiada dekorację malarską. W babinie ściany gładkie.

INSTALACJE: elektryczna

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
m3 4000n	470 m2	synagoga	ekspozycja muzealna sztuki judaistycznej
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
<p>Około 1959 r. przeprowadzono prace dotyczące usunięcia zawilgocień murów synagogi. Następnie położono posadzkę w miejsce spalonej w 1939 r. podłogi. Wymieniono pokrycie dachowe. W 1963 r. rozpoczęto konserwację polichromii na ścianie wschodniej. W latach 80-tych wykonano konserwację malowideł w dużej i małej sali. Po skończeniu prac wewnątrz synagogi zrobiono remont elewacji wraz ze stolarką.</p>		<p>Widoczne rysy pęknięć na ścianach, szczególnie od zachodu, ślady zawilgocenia w dolnej partii budynku, ubytki tynków w przedsionku</p>	
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>Zabezpieczenie budynku przed dalszymi rysami pęknięć na ścianach budynku oraz likwidacja zawilgocień.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

1. Plan miasta Łańcuta z 1759 r.
2. Plan miasta Łańcuta z 1820 r.
3. Mapa katastralna Łańcuta z 1849 r.
4. „Dokumentacja konserwatorska malowideł ściennych w synagodze w Łańcutie” z 1985 r., W. Kozak, K. Dąbrowska, B. Kochanowicz

22. Bibliografia

1. „Miasto Łańcut, z dziejów i własnych wspomnień” St. Cetnarski, Wąbrzeźno Pomorskie 1937 r.
2. „Łańcut the life and destruction of a Jewish Community” Israel 5729 – 1963 r.
3. „W siedemnastowiecznym Łańcutie” Maria Nitkiewicz, Łańcut 1990 r.
4. „Katalog Zabytków Sztuki – Łańcut i okolice”, Instytut Sztuki – PAN, Warszawa 1994 r.
5. „Łańcut pod zaborem okres pierwszy 1772-1867” Maria Nitkiewicz, Łańcut 1996 r.
6. „Łańcut – zarys rozwoju przestrzennego od powstania do współczesności” praca zbiorowa pod redakcją J. Małczewskiego, Łańcut 1999 r.
7. „Pamiętki i zabytki kultury żydowskiej w Polsce” Przemysław Burchard, W-wa 1990 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Kserokopia rysunku Zygmunta Vogla z 18000 r. przedstawiająca wnętrze synagogi w Łańcutie

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst ROMAN ŁYŻKA WRZESIEŃ 2003
 imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ROMAN ŁYŻKA WRZESIEŃ 2003
 imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. ROMAN ŁYŻKA WRZESIEŃ 2003
 imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów M. AUTORA

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki 8

1. Miejscowość LAŃCUT	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SYNAGOGA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d.pkt. 12 autorzy, historia obiektu, określenie stylu
---------------------------------	---	--

c.d. pkt. 12 Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

W czasie okupacji synagoga była użytkowana przez Niemców na magazyn. Po wojnie przez pewien czas nadal pełniła tę funkcję. W związku z planowanymi obchodami 600-lecia Łańcuta, Urząd Miejski przeprowadził częściowy remont synagogi. Obiekt ten przeznaczono na Muzeum Regionalne Łańcuta, z ekspozycją zbiorów etnograficznych dr Władysława Balickiego, eksponatów społecznie gromadzonych oraz zakupionych przez Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Łańcucie. Urządzano tam okresowe wystawy. Około 1978 r. Muzeum – Zamek w Łańcucie przejął synagogę, przeznaczając wnętrza na ekspozycję sztuki judaistycznej (zbiory etnograficzne stamtąd zabrano). Początkiem lat 90-tych XX w. udostępniono synagogę dla zwiedzających, odwiedzana jest często przez przyjeżdżające wycieczki młodzieży wyznania mojżeszowego.

"DESA"-DZIAŁA SZTUKI I ANTYKI

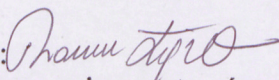
Sp. z o.o. w Krakowie

SALON NR 22

35-060 Rzeszów ul. ks. F. Dymnickiego 1

tel. (017) 62 47 82, (017) 85 330 37

Wkładkę założył:

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

SYNAGOGA - ŁAŃCUT

SKALA 1:200

0 1 2 3 4 5

2290

104 697 104 681 104 200 100 200 100 184

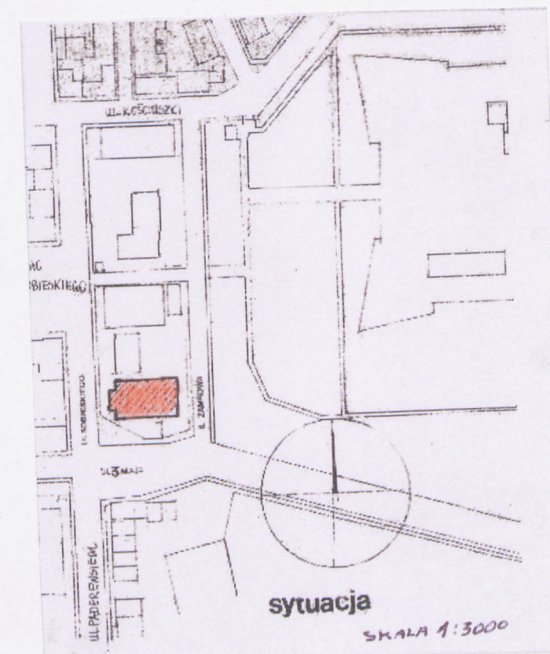
220 312 102 502 102 507 220

1565

453 465 1507 218 184 300 108 253

2256

103 112 177 60 169 127 168 131 180 558 26 193 100 217 103

35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 62 47 82, (017) 85 330 37

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŁAŃCUT	SYNAGOGA	ZDJĘCIA FOTOGRAFICZNE

Elewacja zach.-południowa.

Wejście do sali modlitw i do babińca na I p.

Przedsiónek

Wejście z przedsionka do sali modlitw.

"DESA"-DZIELA SZTUKI I ANTYKI
Sp. z o.o. w Krakowie
SALON NR 22
35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 62 47 82, (017) 85 330 37

Wkładkę założył: *Przemysław*

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŁAŃCUT	SYNAGOGA	ZDJĘCIA FOTOGRAFICZNE

Przedścionek z fragmentami
ocalałych macew.

Fragment bimy

Wnętrze sali modlitw

Wkładkę założył: *Pracownia*
Miejsce przechowywania negatywów: u autora

"DESA"-DZIELA SZTUKI I ANTYKI
Sp. z o.o. w Krakowie
SALON NR 22
35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 82 47 82, (017) 85 330 37

1. Miejscowość

ŁAŃCUT

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

SYNAGOGA

2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZDJĘCIA FOTOGRAFICZNE

Fragment mołoidet
w małej sali

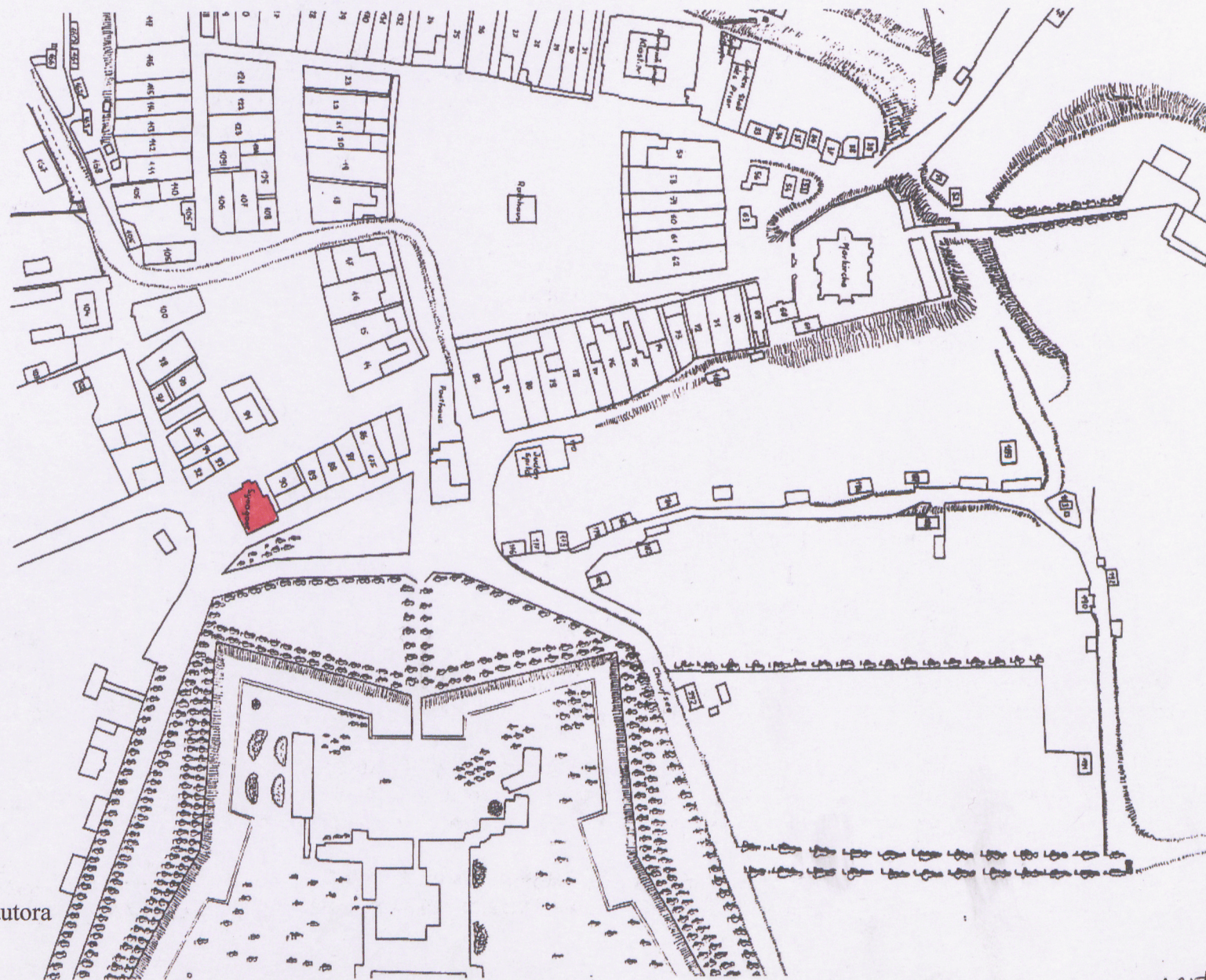
Wnętrze sali modlitw

Wkładkę założył: *Roman Tyjeb*
Miejsce przechowywania negatywów: u autora

"DESA" - DZIELA SZTUKI I ANTYKI
Sp. z o.o. w Krakowie
SALON NR 22
35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 62 47 82, (017) 85 330 37

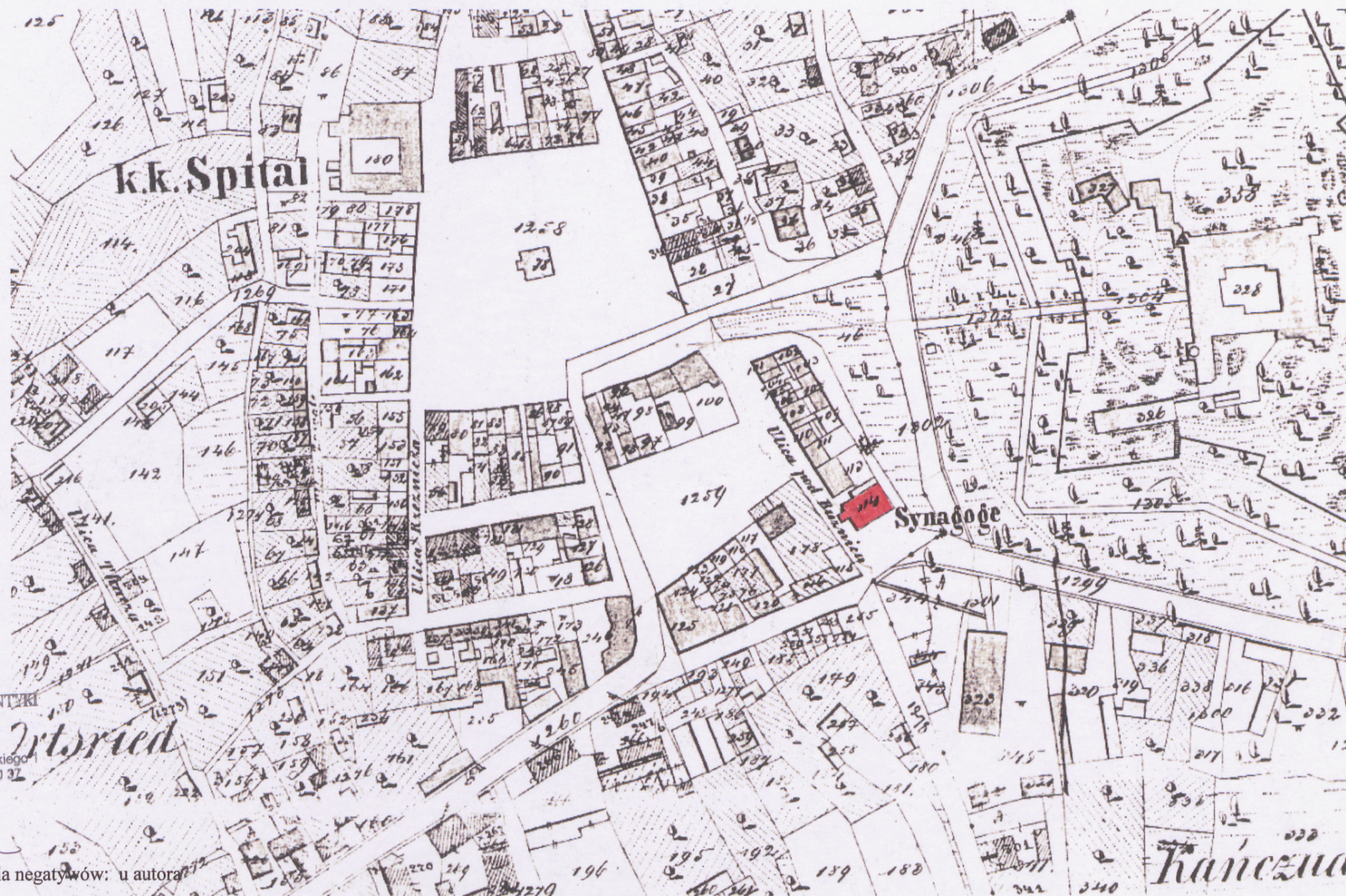
1. Miejscowość ŁAŃCUT	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SYNAGOGA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Plan regulacyjny miasta Łącuta z 1820 r., plan miasta Łącuta z 1759 r.
---------------------------------	---	---

"DESA"-DZIELA SZTUKI I ANTYKI
Sp. z o.o. w Krakowie
SALON NR 22
35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 82 47 82, (017) 85 330 37

Wkładkę założył: *Roman Tyg*
Miejsce przechowywania negatywów: u autora

1. Miejscowość LAŃCUT	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SYNAGOGA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Plan katastralny Łącuta z 1849 r.
---------------------------------	---	--

"ZESA" DZIELA SZTUKI I ANTEKI
Sp. z o.o. w Krakowie
SALON NR 22
35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 82 47 82, (017) 85 330 32

Wtorek

Romany
Wkładkę założył:
Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Kanclerz

1. Miejscowość ŁAŃCUT	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SYNAGOGA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Z.VOGEL, Synagoga w Łąncucie 1800 r. (Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Gabinet Rycin)
---------------------------------	---	--

"DESA"-DZIEŁA SZTUKI I ANTYKI

Sp. z o.o. w Krakowie

SALON NR 22

35-060 Rzeszów, ul. ks. F. Dymnickiego 1
tel. (017) 62 47 82, (017) 85 330 37

Wkładkę założył: *Roman Dylid*

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

1. Miejscowość..... <i>Łomża</i>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ... <i>Łomża</i>	<i>Synagoga</i>	
3. Województwo ... <i>podkarpackie</i>		

Fot. J. Lithienix 1946

Wkładkę założył: *17 VII 2008*
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: